

İ.Ü. Hukuk Fakültesi
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

TOPLU İŞ HUKUKU

İÇİNDEKİLER

YEDİNCİ BASIYA ÖNSÖZ	V
----------------------------	---

§1. TOPLU İŞ HUKUKUNA GİRİŞ..... 1

I. TOPLU İŞ HUKUKUNUN GELİŞİMİ	1
--------------------------------------	---

II. ANAYASA'NIN İLGİLİ HÜKÜMLERİ.....	5
---------------------------------------	---

III. SENDİKA VE TOPLU PAZARLIK HAKKINA İLİŞKİN ULUSLARARASI BELGELER.....	8
--	---

1. Birleşmiş Milletler Belgeleri	8
--	---

a. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	8
---	---

b. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme	8
--	---

c. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme.....	10
---	----

2. Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri.....	10
--	----

a. 87 No'lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi	10
--	----

b. 98 No'lu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi.....	13
---	----

c. Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşme	15
---	----

d. İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 sayılı Sözleşme	18
--	----

e. Tarım İşçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme Haklarına Müteallik 11 sayılı Sözleşme	19
---	----

3. Avrupa Konseyi Belgeleri	20
-----------------------------------	----

a. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	20
--	----

b. Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı.....	20
---	----

4. Avrupa Birliği Belgeleri	21
-----------------------------------	----

a. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı	21
b. Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı	22
IV. TOPLU İŞ HUKUKU'NDA YARGILAMAYA İLİŞKİN GENEL ESASLAR	23
1. Toplu iş hukuku yargılamasında görev ve yetki	23
2. İş uyuşmazlıklarında basit yargılama usulü uygulanması	25
3. Toplu iş hukukunda kesin karar verilmesi üzerine	25
4. Kesin karar verilen haller	27
a. İlk derece mahkemesinin kesin olarak karar vermesini düzenleyen hükümler	27
b. Bölge adliye mahkemesinin kesin olarak karar vermesini düzenleyen hükümler	29
c. Yargıtay'ın kesin olarak karar vermesini düzenleyen hükümler	30
5. Toplu iş hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk	31

BİRİNCİ BÖLÜM

SENDİKA HUKUKU

§2. SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ	33
I. GENEL OLARAK	33
II. SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜNÜN AYRIMLARI	35
1. Bireysel sendika özgürlüğü	35
a. Olumlu sendika özgürlüğü	35
b. Olumsuz sendika özgürlüğü	35
2. Kolektif sendika özgürlüğü	36
§3. SENDİKA KAVRAMI VE UNSURLARI	37
I. SENDİKANIN TANIMI	37
II. SENDİKANIN UNSURLARI	37
1. Özel hukuk tüzel kişiliği	37

2. İşçi ve işverenlerce kurulması.....	37
3. Amaç unsuru	38
4. Serbestçe kurulan bir tüzel kişilik olması.....	38
5. Sendikaların bağımsız kuruluşlar olması	39
6. Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokrasi esaslarına uygun faaliyet.....	39
§4. SENDİKALARIN KURULMASI.....	41
I. SENDİKALARIN KURULUŞ DÜZEYİ.....	41
1. İşyeri/meslek/işkolu esasına göre sendikalaşma	41
2. Sendikaların işkolu esasına göre kurulması.....	42
a. Genel Kural: İşkolu esası.....	42
b. İstisna: Belirli kişiler için işkolu esası dışında sendika kurulabilmesi–mesleki faaliyetin esas alınması.....	46
3. İşyerinin girdiği işkolunun belirlenmesi	46
a. İşkolu tespiti talebinde bulunabilecek olanlar	47
b. İşkolunun Bakanlıkça belirlenmesi	48
c. İşkolunun belirlenmesinde esas alınacak ölçütler	49
d. Bağlı işyerlerinde tespit	51
e. Parçalı tespit.....	62
f. Alt işverenlerde tespit	62
g. Tespitin yapılma zamanı	64
h. İşkolu tespitinin bekletici sorun yapılması.....	67
aa. Yetki işlemleri başlamadan önce işkolu tespiti.....	67
bb. Yetki işlemleri başladıktan sonra işkolu tespiti	70
i. İşkolu tespiti–NACE ilişkisi	75
j. Tespite karşı dava açılması.....	87
aa. Dava açma süresi.....	87
bb. Davanın tarafları ve davanın ihbarı.....	87
cc. Yetkili mahkeme.....	89
dd. Mahkemenin kararı	90

k. Bakanlığın işkolu tespiti yapmaktan kaçınması.....	91
II. İŞÇİ SENDİKASININ KURULUŞ USULÜ	94
1. Sendika kurucularının nitelikleri.....	94
a. İşçi sıfatına sahip olmak.....	94
b. Fiilen çalışmak.....	95
c. Fiil ehliyetine sahip olmak.....	100
d. Belirli suçlardan hüküm giymemiş olmak	100
e. Asgari kurucu sayısı.....	100
2. Tüzük ve belgelerin hazırlanması ve tevdii	100
3. Sendikanın tüzel kişilik kazanma anı	103
4. Tüzel kişilik kazanıldıktan sonra yapılacaklar	103
5. Tüzük ve belgelerde eksiklik veya kanuna aykırılık saptanması.....	103
6. Sendikanın fiil ehliyetini kazanması	105
III. KURULUŞLARIN GENEL MERKEZ DIŞINDA ALT KADEME ÖRGÜTLENME BİRİMLERİ: Şube, bölge şubesi ve temsilcilik.....	105
IV. İŞVEREN SENDİKASININ KURULUŞU.....	109
V. KONFEDERASYONUN KURULUŞU	111
1. Farklı işkollarında kurulu en az beş sendikanın bir araya gelmesi.....	111
2. Tüzüğün hazırlanması ve tevdii	111
VI. KURULUŞLARIN KATILMASI VEYA BİRLEŞMESİ.....	112
§5. SENDİKA VE KONFEDERASYONUN ORGANLARI.....	114
I. ZORUNLU ORGANLAR.....	114
1. Genel kurul	114
a. Genel kurulun görev ve yetkileri	114
b. Genel kurulun oluşması	115
aa. İşçi sendikası genel kurulunun oluşması.....	120
aaa. Şube genel kurulu.....	120
bbb. Genel merkez genel kurulu.....	125

bb. İşveren sendikası genel kurulunun oluşması.....	126
cc. Konfederasyon genel kurulunun oluşması.....	126
c. Genel kurulun toplantı dönemleri	127
aa. İlk genel kurul.....	127
bb. Sonraki olağan genel kurullar	127
cc. Olağanüstü genel kurul.....	127
d. Genel kurul toplantısına çağrı.....	130
e. Süresinde çağrı yapılmaması	132
f. Genel kurulun toplantı ve karar yeter sayıları.....	132
g. Genel kurulda seçim yapılması ve seçimlere itiraz.....	133
aa. Genel kurulda seçim	133
bb. Genel kurulda yapılacak seçimlerde uygulanacak esaslar	133
cc. Genel kurulda yapılan seçimlere itiraz	135
aaa. Seçimlerdeki işlemlere itiraz	135
bbb. Seçimlerdeki usulsüzlük veya Kanuna aykırı uygulama iddiasıyla itiraz	137
ccc. Seçimin kayyım tarafından yapılması.....	139
h. Genel kurul kararlarına ilişkin yargı denetimi	139
i. Seçim olmayan genel kurulda alınan kararların iptalinin koşulları.....	140
aa. Ortada bir genel kurul kararının bulunması.....	140
bb. İptal talep edenin genel kurul kararına katılmamış veya toplantıya katılmamış olması	141
cc. Genel kurul kararının hukuka aykırı olması	142
dd. Genel kurul kararlarının yok veya mutlak butlanla hükümsüz sayılmaması	142
ee. Dava açma süresi.....	142
ff. Görevli mahkeme ve kanun yolu.....	143
gg. Genel kurul kararlarının hukuka uygunluğunun tespiti için dava açılabilir mi?	143

j.	Her genel kurulun birbirinden farklı sonuçlar doğurması	147
k.	Şube genel kurulunun iptali davalarında taraf teşkili..	147
2.	Genel kurul dışındaki zorunlu organlar	149
a.	Genel kurul dışındaki organlara ilişkin ortak hükümler	149
aa.	Üye sayıları.....	149
bb.	Üyelerin nitelikleri.....	150
cc.	Üyeliğin son bulması.....	150
dd.	Toplantı ve karar yeter sayıları	151
b.	Yönetim kurulu	151
aa.	Yönetim kurulu üyeliği	151
aaa.	Üyeliğe seçilebilme koşulları ve üye seçimi .	151
bbb.	Üyelerin görev süresi ve sona ermesi.....	152
ccc.	Üyelerin mal bildiriminde bulunma zorunluluğu	153
bb.	Yönetim kurulunun görevleri.....	153
cc.	Yönetim kurulu kararlarına karşı dava açılması	156
c.	Denetleme kurulu.....	157
aa.	Denetleme kurulu üyeliği.....	157
bb.	Denetleme kurulunun görevleri	158
d.	Disiplin kurulu	159
aa.	Disiplin kurulu üyeliği	159
bb.	Disiplin kurulunun görevleri ve disiplin yetkisinin sınırları	159
e.	Genel kurul dışındaki zorunlu organların tam sayı ile çalışması zorunluluğu.....	160
II.	İHTİYARİ ORGANLAR.....	161
§6.	ÜYELİĞİN KAZANILMASI	163
I.	İŞÇİ SENDİKASI ÜYELİĞİ	163
1.	Üyelik koşulları	163
a.	İşçi sıfatına sahip olmak.....	163

b. On beş yaşını doldurmuş olmak.....	163
c. Sendikanın kurulu bulunduğu işkolunda çalışmak	163
d. Aynı anda birden fazla sendikaya üyelik durumu	164
aa. Farklı işkollarına giren işyerlerinde çalışma	164
bb. Farklı işverenlere ait aynı işkoluna giren işyerlerinde çalışma	164
cc. Birden fazla sendikaya üyeliğin geçersiz olma durumu	165
2. Üyeliğin kazanılması süreci	165
a. e-Devlet üzerinden başvuru ve üyeliğin kazanılma anı	165
b. Üyeliğin mahkeme kararıyla kazanılması	167
c. Bireysel sendika özgürlüğü ile kolektif sendika özgürlüğünün kesiştiği nokta: sendikaların üyelik başvurusunu kabul özgürlüğü üzerine	168
d. Kurucu üyelik.....	172
II. İŞVEREN SENDİKASI ÜYELİĞİ.....	172
1. İşveren sıfatına sahip olmak.....	172
2. Üyelik prosedürü.....	172
III. KONFEDERASYON ÜYELİĞİ	174
IV. ULUSLARARASI İŞÇİ VE İŞVEREN KURULUŞLARINA ÜYELİK VE KURUCULUK.....	175
§7. ÜYELİK İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAK VE BORÇLAR.....	177
I. ÜYELİK İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAKLAR.....	177
1. Faaliyetlere ve yönetime katılma hakkı	177
2. Eşit davranılmasını ve ayrımcılık yasaklarına uyulmasını talep hakkı.....	177
II. ÜYELİK İLİŞKİSİNDEN DOĞAN BORÇLAR	178
1. Sadakat borcu	178
2. Aidat ödeme borcu.....	178
a. Aidatın miktarı	178
b. Aidat borcunun askıda olması.....	179

c.	Aidatın kaynaktan kesme usulüyle gönderilmesi.....	180
d.	Aidatın kesilmemesi veya süresinde gönderilmemesi	182
e.	Alt işverenin aidat borcundan asıl işverenin sorumluluğu.....	184
f.	Yetkili sendikanın ihtilaflı olduğu dönemde aidatın kesip gönderilmesi yükümlülüğü.....	185
g.	Ard etki döneminde aidatın kesilip gönderilmesi yükümlülüğü.....	186
h.	Aidat alacağında zamanaşımı ve görevli mahkeme	187
§8.	ÜYELİĞİN ASKIYA ALINMASI VE SONA ERMESİ	188
I.	ÜYELİĞİN DEVAMINI ENGELLEMEYEN HALLER.....	188
1.	Organlarda görev alma	188
2.	Geçici işsizlik.....	188
3.	Aylık veya toptan ödemeye rağmen çalışmanın devam etmesi.....	189
4.	Mevsimlik işçiler	190
II.	ÜYELİĞİN ASKIYA ALINMASI	190
III.	ÜYELİĞİN SONA ERMESİ.....	191
1.	Üyeliğin kendiliğinden sona ermesi	191
a.	Ölüm	191
b.	İşçi sıfatının ortadan kalkması.....	191
c.	İşkolunun değişmesi	192
d.	İşveren sıfatının ortadan kalkması.....	192
e.	Sendika tüzel kişiliğinin sona ermesi.....	192
f.	Yaşlılık, malullük aylığı veya toptan ödeme amacıyla işten ayrılma.....	192
2.	Üyeliğin istifa suretiyle sona ermesi	193
a.	İstifa usulü	193
b.	İstifanın hüküm doğurma anı.....	193
3.	Üyeliğin ihraç suretiyle sona ermesi	195
a.	İhracın haklı nedene dayanması	195

b. İhraç kararının genel kurulca verilmesi	195
c. İhraç kararının bildirimi	196
d. İhraç kararına karşı dava açılması	197
e. İhraç kararının hüküm doğuracağı an	197
4. Konfederasyon üyeliğinden istifa ve ihraç	197
§9. SENDİKAL FAALİYET GÜVENCESİ VE ÜYELİK GÜVENCESİ	198
I. GENEL OLARAK	198
II. 6356 SAYILI KANUNA KADAR OLAN SÜREÇ	200
1. İş güvencesinden önceki dönem	201
2. İş güvencesinden (4773 sayılı Kanun) sonraki dönem	201
III. 6356 SAYILI KANUN İLE BAŞLAYAN SÜREÇ	202
1. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından önceki durum .	203
a. Terim konusu	203
b. İşe girişteki sendikal ayırım için de tazminat öngörülmesi	203
c. Sendikal tazminat talebi ile işe iade davası arasındaki zorunlu bağlantının ortadan kaldırılması..	204
d. Sendikal tazminat talebi ve işe iade talebinin ayrılmasının değerlendirilmesi	207
e. İptalden önce iş güvencesine tabi olmayanların durumu	207
2. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ile ortaya çıkan durum	210
IV. SON DURUMUN TOPLU ŞEKİLDE ORTAYA KONULMASI	213
1. Sendikal ayırım yasakları	214
a. İşe alınmada sendikal ayırım yasağı	214
b. Çalışma koşullarının belirlenmesinde sendikal ayırım yasağı	214
c. İş sözleşmesinin sona erdirilmesinde ayırım yasağı	215

d. Üyelik ve sendikal faaliyet nedeniyle ayırım ve işten çıkarma yasağı.....	215
2. Ayırım yasaklarına aykırı davranış halinde sendikal tazminat	215
3. Sendikal nedenle iş sözleşmesinin feshi halinde sendikal tazminat uygulanması.....	215
a. Sendikal işe iade davası açma imkanı	215
b. İşe iade davası açmaksızın doğrudan sendikal tazminat talebinde bulunulabilmesi.....	216
V. BİRDEN FAZLA SENDİKAL TAZMİNAT NEDENİNİN GERÇEKLEŞMESİ	216
VI. SENDİKAL TAZMİNATIN HESABINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR.....	218
1. Sendikal tazminatın miktarı	218
2. Sendikal tazminata esas ücret.....	220
VII. SENDİKAL TAZMİNATIN TABİ OLDUĞU ZAMANAŞIMI	221
VIII. İSPAT YÜKÜ VE YARGI KARARLARI	223
1. İspat Yüğü.....	223
2. Yargı Kararları.....	228
IX. AKSİNE ANLAŞMALARIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ	246
X. SENDİKAL İŞE İADE DAVASINDA KANUN YOLU	246
XI. SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜNÜN TÜRK CEZA KANUNU İLE KORUNMASI.....	249
1. Bireysel sendika özgürlüğünün engellenmesi.....	251
2. Kolektif sendika özgürlüğünün engellenmesi	263
XII. İDARİ PARA CEZASI YAPTIRIMI	265
XIII. FAALİYETİ ENGELLENEN SENDİKANIN TAZMİNAT TALEP HAKKI ÜZERİNE	266
§ 10. İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİ VE GÜVENCESİ	269
I. YÖNETİCİ KAVRAMI	269
II. YÖNETİCİ İLE KURULUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ	269

III. VEKALETİN SÜRESİ.....	273
IV. AMATÖR–PROFESYONEL YÖNETİCİ AYRIMI.....	275
V. YÖNETİCİLERE YAPILACAK ÖDEMELERİN BELİRLENMESİ	276
VI. İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİNİN GÜVENCESİ	277
1. Güvencenin kapsamı ve güvenceden yararlanacak yöneticiler	277
2. İşe geri dönme güvencesi.....	278
a. Yararlanmanın koşulları.....	278
aa. Yönetici seçilmesi nedeniyle işten ayrılma	278
bb. Yöneticilik görevinin belirli nedenlerle son bulması.....	280
cc. Bir ay içinde başvuru.....	281
b. İşe geri dönme güvencesinin hükümleri.....	281
aa. İşverenin işe başlatma zorunluluğu.....	281
bb. İşverenin yöneticiyi işe başlatmaması.....	282
3. Kıdem tazminatı alma olanağı.....	283
4. İşçi kuruluştan yöneticilerinin sosyal güvenlik hakkı	286
5. Askı halinin başlaması ve sona ermesi.....	286
6. Amatör yöneticilerin durumu.....	287
7. Birden fazla dönem yöneticilik yapılması halinde güvenceden yararlanma durumu.....	287
a. Yöneticilik dönemlerinin birbirini izlemesi halinde...	287
b. Yöneticilik dönemleri arasında kesinti bulunması halinde	288
VII. YÖNETİCİNİN SADAKAT YÜKÜMÜNÜN DEVAM ETMESİ	288
§ 11. İŞYERİ SENDİKA TEMSİLCİLİĞİ VE GÜVENCESİ.....	289
I. ATANMASI/SEÇİLMESİ.....	289
II. NİTELİKLERİ	290
III. SAYISI	290

IV. GÖREVLERİ.....	291
V. TEMSİLCİNİN GÖREV SÜRESİ VE SONA ERMESİ	293
VI. TEMSİLCİNİN GÜVENCESİ	295
1. Feshe karşı korunma	296
a. Fesih tarihi ile mahkeme kararının kesinleştiği tarih arasındaki süre	299
b. Mahkeme kararının kesinleşmesinden sonraki süre...	300
c. Kararın kesinleşmesine kadar ve karar kesinleştikten sonraki süreye ilişkin ortak koşul: Temsilcilik sıfatının devam etmesi.....	301
d. Temsilcinin mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren altı işgünü içerisinde başvurmasının ve başvurmamasının iş sözleşmesine etkisi	302
aa. Temsilcinin süresinde başvurması	302
bb. Temsilcinin süresinde başvurmaması.....	303
e. Başvurmasına rağmen işe başlatılmayan temsilcinin, temsilcilik sıfatının sonradan ortadan kalkması veya başka değişiklikler meydana gelmesi...	304
f. İşverenin süresinde başvuran temsilciyi dilediği zaman işe davet edebilmesi.....	305
2. İş ve işyeri değişikliğine karşı korunma.....	305
VII. TEMSİLCİNİN KARMA TALEPLİ DAVA AÇMASI.....	308
VIII. TEMSİLCİ GÜVENCESİNİN AMATÖR YÖNETİCİLER İÇİN DE UYGULANMASI.....	309
IX. ALT İŞVEREN SENDİKA İŞYERİ TEMSİLCİSİNİN HAKLARINDAN ASIL İŞVERENİN SORUMLULUĞU ..	312
§ 12. KURULUŞLARIN DAVA EHLİYETİ.....	313
I. GENEL OLARAK.....	313
II. TÜZEL KİŞİLİK OLARAK.....	314
III. KURULUŞLARIN ORTAK MENFAATE İLİŞKİN DAVA EHLİYETİ (TOPLULUK DAVASI)	314
IV. SENDİKALARIN DAVA TAKİP YETKİSİ.....	320

V. DAVA EHLİYETİNİN KAPSAMININ TÜZÜKLE GENİŞLETİLEMESİ.....	326
§ 13. KURULUŞLARIN FAALİYETLERİ VE GELİR/ GİDERLERİNDEKİ SINIRLAMALAR.....	328
I. KURULUŞLARIN FAALİYETLERİNİN ÇERÇEVESİ.....	328
1. Tüzük ve amaç doğrultusunda faaliyet.....	328
2. Faaliyetten yararlandırmada eşitlik, ayırım yasaklarına uyma ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetme.....	328
3. Faaliyetlerden üye olmayanların yararlanmasının kuruluşun iznine bağlı olması	329
II. KURULUŞLARA SERBEST FAALİYETLER.....	330
1. Sendikaların toplu iş sözleşmesi yapması ve toplu iş uyuşmazlığının tarafı olması.....	330
2. Sendikaların işyeri sendika temsilcisi tayin etmesi.....	331
3. Kuruluşların doğal afetlerde yardım yapması	331
4. İşveren sendikalarının (SGK primlerinin karşılanması amacıyla) dayanışma ve yardım fonu oluşturması	332
5. Sendikaların grev ve lokavt yardımları yapması	333
6. Kuruluşların eğitim amaçlı yardımlar yapması.....	334
7. Kuruluşların sanayi ve ticaret kuruluşlarına yatırım yapması.....	334
III. FAALİYETLERDEKİ VE GELİR/ GİDERLERDEKİ YASAKLAR.....	335
1. Kuruluşların amaç dışı faaliyet yasağı.....	335
2. Siyasi partilerle ilişkilerdeki yasaklar	335
3. Gelirlerin dağıtılması yasağı.....	336
4. İşçi ve işveren kuruluşlarının birbirleriyle ilişkilerindeki yasaklar	337
5. Kuruluşların yardım ve bağış almasına ilişkin sınırlamalar	337
§ 14. KURULUŞLARIN DENETİMİ VE ŞEFFAFLIK	339
I. GENEL OLARAK.....	339

II. DENETİMİN TÜRLERİ.....	341
1. Kuruluşun denetleme kurulunun denetimi	341
2. Yeminli mali müşavir denetimi	342
III. DENETİMLERE İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER	342
1. Denetim raporu hazırlanması	342
2. Raporların ilanı	343
3. İşlemlerde usulsüzlük veya yolsuzlukların bildirimi.....	343
§ 15. KURULUŞLARIN FAALİYETLERİNİN	
DURDURULMASI, KAPATILMASI VE SONA ERMESİ.....	344
I. GENEL OLARAK.....	344
II. FAALİYETİN DURDURULMASI VE KAPATMA	
SEBEPLERİ.....	344
1. Tüzük ve belgelerde eksiklik ve kanuna aykırılık	344
2. Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokrasi	
esaslarına aykırı faaliyet	346
3. Durdurma ve kapatmanın sendika tüzel kişiliğine	
ilişkin olması.....	347
III. FAALİYETİN DURDURULMASININ HÜKÜMLERİ.....	347
1. Tüzel kişiliğin devam etmesi	347
2. Kayyım atanması	348
3. Dayanışma aidatı ödeme borcunun ortadan kalkması.....	348
IV. SONA ERMENİN HÜKÜMLERİ	348
1. Tüzel kişiliğin sona ermesi.....	348
2. Malvarlığının tasfiyesi.....	348
3. Malvarlığının devri.....	348

İKİNCİ BÖLÜM

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HUKUKU

§ 16. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE KONUSU	351
--	------------

I.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİYLE DÜZENLENEBİLECEK ALANIN BELİRLENMESİNİN ÖNEMİ	351
II.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN KONUSU İTİBARI İLE KAPSAMI.....	353
1.	İşçiler ve işverenlerin karşılıklı ekonomik ve sosyal durumları ve çalışma şartları kavramı.....	353
2.	Toplu iş sözleşmesinin 6356 sayılı Kanunda öngörülen konusu.....	364
a.	İş sözleşmesiyle ilgili hükümler	364
aa.	İş sözleşmesinin yapılmasına ilişkin hükümler	364
bb.	İş sözleşmesinin konusuna ilişkin hükümler	365
cc.	İş sözleşmesinin sona ermesine ilişkin hükümler	368
b.	Toplu iş sözleşmesi taraflarının karşılıklı hak ve borçlarına ilişkin hükümler.....	368
c.	Toplu iş sözleşmesinin uygulanması, denetimi ve uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümler	369
§ 17.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI, DÜZEYİ VE KAPSAMI (TÜRLERİ)	370
I.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI	370
II.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN DÜZEYİ.....	372
III.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN KAPSAMI (TÜRLERİ)	373
1.	İşyeri toplu iş sözleşmesi	373
2.	İşletme toplu iş sözleşmesi.....	374
3.	Grup toplu iş sözleşmesi	377
IV.	ÇERÇEVE SÖZLEŞME.....	379
§ 18.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİSİ KAVRAMI	383
I.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİSİ	383
1.	Genel olarak.....	383
2.	İşveren tarafının yetkisi	383
3.	İşçi tarafının yetkisi	383
a.	İşkolu barajı.....	386
aa.	Oranı	386

bb. İşkolu barajının belirlenmesi (işkolu istatistikleri).....	390
cc. İstatistiklerin yayımı ve itiraz	392
b. İşyeri/işletme/grup barajı	394
c. İşyerindeki/işletmedeki işçi sayısının belirlenmesi....	410
aa. İşçi niteliğine sahip olanlar	410
bb. Muvazaalı işçi alındığı iddiası.....	412
cc. Derdest işe iade davalarının etkisi	416
dd. Yasal süre içinde bildirilenlerin esas alınması	420
ee. İşverenin kendi kusuruna dayanamaması	424
d. Bir işverenin birden fazla bağımsız faaliyeti tek merkezden yürütmesi	425
II. KAMUDA TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA HAKKININ KONFEDERASYONLARA VERİLMESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMENİN İPTALİ	426
§ 19. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİSİNİN ALINMASI (TESPİTİ)	428
I. BAŞVURU.....	428
1. Başvuru hakkına sahip olanlar	428
2. Başvuru zamanı.....	428
3. İlk başvuru sonuçlanmadan diğer başvuruların incelenememesi	429
4. Başvurunun içeriği	430
5. Başvurunun geri çekilmesi.....	430
II. BAŞVURUNUN İNCELENMESİ VE BİLDİRİM	431
1. Başvuru gününe göre inceleme.....	431
2. Bakanlığın bildirimi	433
a. Olumsuz tespit bildirimi	433
b. Olumlu tespit bildirimi.....	433
3. Bildirimde üye kimlik bilgilerinin açık surette gösterilmesi.....	434
4. Olumlu/olumsuz tespit bildirimine itiraz	436

a. İtiraz hakkına sahip olanlar ve itiraz süresi	436
b. Görevli makam ve yetkili mahkeme	437
c. İtiraz dilekçesinin kaydettirilmesi	440
d. İtirazın davalıları	443
aa. Olumlu tespitte	443
bb. Olumsuz tespitte	444
e. İtirazın konusu ve incelenmesi	448
5. Yerel mahkeme kararına itiraz (olumlu tespite itiraz ile olumsuz tespite itiraz arasındaki düzenleme farklılığı)	454
6. İtirazın sonucu	455
7. Kesin yetki belgesi verilmesi	456
8. Yetki belgesinin hükümden düşmesi	457
9. Gereksiz hale gelmiş bir düzenleme: İşletme niteliğinin belirlenmesine ilişkin itiraz	459
10. Yetki davasının makul sürede sonuçlandırılmaması halinde sendikanın tazminat talep hakkı	464
11. Bilerek yetkisiz mahkemede dava açılması	466
12. Bakanlığın kesinleşmiş yetki tespitini değiştirememesi	468
§ 20. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ GÖRÜŞMELERİ VE İMZALANMASI	470
I. GÖRÜŞMEYE ÇAĞRI	470
1. Çağrı süresi	470
2. Çağrının süresinde yapılmaması	470
3. Çağrı tarihinin bildirimi ve çağrıya tüm tekliflerin eklenmesi	470
4. Çağrının içeriği	472
II. GÖRÜŞMENİN BAŞLAYACAĞI YER VE ZAMANIN BELİRLENMESİ	473
III. GÖRÜŞMENİN BAŞLAMASI	473
1. İlk toplantı	473
2. İlk toplantı gününün değiştirilebilmesi	474

3. Azami toplantı süresi	474
IV. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İMZALANMASI, ŞEKLİ VE İLANI	475
V. İŞVERENİN, BİR BAŞKA YERDE UYGULANAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİ UYGULAYACAĞI TAAHHÜDÜNDE BULUNMASI	476
§21. YETKİ BELGESİ BULUNMAKSIZIN YAPILAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ VE HÜKÜMLERİ	478
I. YETKİ BELGESİ BULUNMAKSIZIN YAPILAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KAVRAMI.....	478
II. HÜKÜMSÜZLÜĞÜN DAVA YOLUYLA İLERİ SÜRÜLMESİ	478
1. Davanın tarafları	479
2. Davanın hukuki niteliği	479
3. Dava açma süresi.....	480
III. DÜZENLEMENİN İSABETSİZLİĞİ	480
IV. HÜKÜMLERİ	481
1. Tarafların gerçekte yetkili olup olmaması.....	481
2. Toplu iş sözleşmesinin uygulanmasının durdurulması.....	483
3. Hükümsüzlük kararının etkisi.....	483
4. İşverenin toplu iş sözleşmesinin yetkisiz yapıldığını bilmediği iddiası	485
§22. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ VE YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ	486
I. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ.....	486
1. Toplu iş sözleşmesinin belirli süreli olması	486
2. Yasal en az ve en çok süre	486
a. Kural.....	486
b. İstisna	487
3. Sürenin sonradan değiştirilememesi	488
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN YÜRÜRLÜK BAŞLANGICI	488

1. Sözleşmenin imza tarihinde yürürlüğe girmesi	488
2. Sözleşmenin imza tarihinden sonra yürürlüğe girmesi	488
a. Kanundan doğan zorunluluk nedeniyle.....	488
b. Tarafların anlaşmasıyla	489
3. Sözleşmenin yürürlük tarihinin imza tarihinden önceye alınması (geriye etki)	489
a. Sözleşmenin geriye etkili yürürlüğe konulmasının amacı	489
b. Geriye etkili yürürlüğe koyabilme yetkisinin sınırları	490
aa. Anayasal sınırlar	490
bb. Fiili uygulama olanağı	491
c. Geriye etkili yürürlüğe koymanın açıkça kararlaştırılması.....	492
d. Geriye etkinin süresinin sınırı	492
aa. Eski toplu iş sözleşmesinin bitimi tarihi.....	493
bb. Yetki belgesi için başvurulduğu tarih.....	493
cc. Toplu iş sözleşmesinin azami süresi.....	494

§ 23. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞ SÖZLEŞMESİ

ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	496
I. DOĞRUDAN VE EMREDİCİ ETKİ	496
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE AYKIRI PROTOKOL YAPILMASI: EMREDİCİ ETKİNİN TİPİK UYGULAMASI.....	498
III. EMREDİCİ ETKİNİN ENGELLENMESİ.....	500
1. Emredici etkinin tarafların iradesiyle ortadan kaldırılması	501
a. Düzenlemenin olumlu ve olumsuz yönleri	501
b. Emredici etkinin ortadan kaldırılmasının koşulları ve kapsamı.....	502
c. Emredici etkinin ortadan kaldırılmasının hükümleri.	503
2. İşçi lehine hüküm	504
a. İşçi lehine hüküm kuralının kapsamı.....	504

- b. İşçi lehine hüküm değerlendirmesinde statü değişiklikleri 506

§ 24. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİYLE BAĞLILIK VE

YARARLANMA.....515

- I. İŞVEREN SENDİKASI ÜYELERİNİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİYLE BAĞLILIĞI 515
1. Bağlılığın başlangıcı..... 515
2. Bağlılığın sona ermesi..... 515
- II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TÜM İŞÇİLERE UYGULANACAK HÜKÜMLERİ 516
- III. İŞÇİLERİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANMASI 518
1. Taraf sendika üyelerinin yararlanması..... 519
- a. Yararlanmanın başlangıcı 519
- aa. İmza tarihinde üye olan işçiler 519
- bb. İmza tarihinde iş sözleşmesi sona ermiş işçilerin durumu..... 523
- cc. İmza tarihinden sonra üye olan işçiler..... 524
- b. Üye sıfatıyla yararlanmanın sona ermesi..... 525
2. Taraf sendikaya üye olmayanların yararlanması 526
- a. Dayanışma aidatı ve sendika özgürlüğü ilişkisi..... 526
- b. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma koşulları..... 529
- aa. Yararlanma hakkına sahip bulunan işçiler..... 529
- bb. Her dönem için ayrı talepte bulunulması 529
- aaa. Talebin muhatabı..... 530
- bbb. Talebin kabulünün gerekmemesi 530
- cc. Dayanışma aidatının miktarı ve ödenmesi 531
- dd. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmanın başlangıcı 531
- aaa. Toplu iş sözleşmesinin imza tarihi ile yürürlük tarihi arasındaki haklardan yararlanabilmenin önemi..... 534
- bbb. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı..... 535

ccc. İptalden sonraki süreç	539
ddd. Görüşümüz.....	542
i. Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerinin bağlayıcılığı konusunun incelenmesi	543
ii. Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçesi	546
iii. Karşı oy yazısının ve aksi yöndeki görüşlerin değerlendirilmesi.....	546
eee. İptalden sonra dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma talebinde bulunma zamanı ve dayanışma aidatının ödenmesi konusu	551
fff. Dayanışma aidatı ödeyenlerin yürürlük tarihinden itibaren yararlanamayacağına ilişkin düzenlemelerin geçersizliği	557
ggg. Taraf sendikaya üye olanlarla dayanışma aidatı ödeyerek yararlananlar arasındaki eşitliğin sendikanın tasarrufuyla bozulması.	558
ee. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmanın sona ermesi	559
c. Yararlanma devam etmesine rağmen dayanışma aidatı ödeme yükümünün ortadan kalkması.....	560
3. Kanuna uygun asıl işveren-alt işveren ilişkisinde alt işveren işçilerinin asıl işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden yararlanma talebi ve geçici iş ilişkisindeki durum	561
4. Muvazaalı asıl işveren-alt işveren ilişkisinde ve geçici iş ilişkisinde yararlanma talebi	561
IV. TARAF İŞÇİ SENDİKASININ YAZILI ONAYIYLA YARARLANMA	567
V. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANAMAYAN İŞÇİLER	568
1. Grev sırasında işyerinde çalışmış bulunan işçiler.....	568
2. Toplu iş sözleşmesi taraflarının anlaşmasıyla kapsam dışı bırakılan işçiler (kapsam dışı personel).....	571
3. İşveren vekilleri ve işvereni görüşmelerde temsil edenler	577

VI. İŞVERENİN YARARLANMA KOŞULLARINI SAĞLAMAYAN İŞÇİLERİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANDIRMASI	577
VII. YARARLANMAYA İLİŞKİN BAZI SÖZLEŞME KAYITLARI	579
1. Yararlandırmama kaydı.....	580
2. Sözleşme farkının güvencelenmesi (korunması) kaydı - İşverenin sendika üyesi olmayanlara dilediği hakları sağlama serbestisinin incelenmesi.....	582
§25. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TEŞMİLİ	588
I. GENEL OLARAK.....	588
II. TEŞMİLİN KOŞULLARI	589
1. İlgililerin talebi.....	589
2. Yüksek Hakem Kurulu'nun görüşünün alınması	589
3. Teşmil edilecek toplu iş sözleşmesi ve uygulanacağı işyeri	589
4. Zorunlu değişikliklerin yapılması	590
5. Kararın yayımlanması ve gerekçe	591
6. Yürürlük tarihi	591
III. TEŞMİLİN HÜKÜMLERİ	591
1. Teşmilin tarafların karşılıklı hak ve borçlarını kapsayamaması.....	591
2. Teşmil edilen hükümlerden yararlanmanın üyelik sifatına veya dayanışma aidatı ödenmesine bağlı olmaması	592
3. Teşmilin süresi ve sona ermesi.....	592
§26. YETKİ/TOPLU GÖRÜŞME SÜRECİ İÇERİSİNDE VEYA İMZADAN SONRA MEYDANA GELEN BAZI DEĞİŞİKLİKLERİN ETKİSİ	594
I. GENEL OLARAK.....	594
II. TARAF İŞÇİ/İŞVEREN SENDİKASINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER.....	594

1. Toplu iş sözleşmesi imzalandıktan sonra meydana gelen değişiklikler	595
a. İşçi sendikasının faaliyetinin durdurulması veya tüzel kişiliğin sona ermesi	595
b. İşveren sendikasının faaliyetinin durdurulması veya tüzel kişiliğinin sona ermesi	595
2. Toplu iş sözleşmesi imzalanmadan önce meydana gelen değişiklikler	595
a. İşveren sendikasının faaliyetinin durdurulması veya tüzel kişiliğin sona ermesi	595
b. İşçi sendikasının faaliyetinin durdurulması veya tüzel kişiliğin sona ermesi	596
III. SENDİKANIN YETKİYİ KAYBETMESİ	596
IV. İŞKOLUNUN DEĞİŞMESİ	597
V. İŞVERENİN SENDİKA ÜYELİĞİNİN SONA ERMESİ	598
VI. İŞYERİNİN DEVRİ - İŞVERENİN DEĞİŞMESİ	599
1. İşletme veya işyeri toplu iş sözleşmesi bulunan bir işyerinin veya bir kısmının devri	600
2. İşletme toplu iş sözleşmesi tarafı olan bir işverenin, aynı işkolunda yeni bir işyeri devralması	603
3. Kanunda kuruluş şeklinde birleşme halinin düzenlenmemiş olması	604
VII. BAŞVURUDAN SONRA YETKİ AŞAMASINDA MEYDANA GELEN İŞYERİ DEVİRLERİ	605
1. Genel Kural: Yeni işverenin yetki işlemleriyle bağlı olması	605
2. İstisna: İşyeri devri ile birlikte yetki koşullarının ortadan kalkması	606
VIII. ALT İŞVERENİN DEĞİŞMESİ	607
IX. İŞYERİNİN TAŞINMASI	609
X. İŞYERİNİN KAPANMASI	609
XI. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANAN İŞÇİ KALMAMASI	609

§27. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN İRADELERİYLE SONRADAN DEĞİŞİKLİK YAPILMASI ...	610
I. GENEL OLARAK.....	610
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE SONRADAN DEĞİŞİKLİK KAVRAMI	610
III. SONRADAN DEĞİŞİKLİĞİN HUKUKİ NİTELİĞİ	612
IV. DEĞİŞİKLİK YAPMA YETKİSİ.....	612
V. DEĞİŞİKLİK YAPMA YETKİSİNE SAHİP OLANLAR VE USULÜ	613
VI. DEĞİŞİKLİK YAPMA YETKİSİNİN SÜRESİ.....	618
VII. DEĞİŞİKLİĞİN YAZILI ŞEKİLDE YAPILMASI.....	618
VIII. DEĞİŞİKLİĞİN İÇERİĞİ.....	619
1. Sözleşmenin sonradan değiştirilemeyecek unsurları	619
2. Sözleşmenin sonradan değiştirilebilecek unsurlarının değerlendirilmesi	620
a. Tarafların karşılıklı hak ve borçlarına ilişkin hükümlerde değişiklik	620
b. İş sözleşmesine ilişkin hükümlerde değişiklik	620
aa. Doğmuş bulunan haklara ilişkin değişiklik	621
bb. Gelecekteki haklara ilişkin değişiklik.....	626
c. Normların hukuki niteliğinde değişiklik.....	627
IX. DEĞİŞİKLİĞİN GÖREVLİ MAKAMA TEVDİ EDİLMESİ	628
X. SONRADAN DEĞİŞİKLİĞE İLİŞKİN UYUŞMAZLIK	628
1. Uyuşmazlığın hukuki niteliği	628
2. Uyuşmazlığın çözümlenmesi	629
a. İş mücadelesi yoluyla	629
b. Dava yoluyla	630
c. Özel hakem yoluyla.....	630
§28. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİNİN HÜKÜMLERİ.....	633
I. GENEL OLARAK.....	633

II. TARAF SIFATININ ORTADAN KALKMASI	634
III. YENİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMAYA BAŞLAYABİLMESİ	634
IV. ARD ETKİ (TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİNİN DEVAMI)	635
1. Ard etkinin kapsamı	635
2. Ard etkiden yararlanacak işçiler.....	636
3. Ard etkinin sona ermesi	641
V. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HÜKÜMLERİNİN İŞ SÖZLEŞMESİ TEMELİNDE UYGULANMAYA DEVAM EDİLDİĞİ AYRIK DURUM.....	644
§29. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN YORUM VE EDA DAVALARI.....	647
I. GENEL OLARAK.....	647
II. YORUM DAVASI	647
III. YORUM DAVASININ KOŞULLARI VE HÜKÜMLERİ	649
IV. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE DAYANAN EDA DAVALARINDA FAİZ.....	650
1. Farklı faiz uygulamasının isabetsizliği	650
2. Toplu iş sözleşmesine dayanan alacak kavramı ve faizin uygulanması.....	651
a. Kanun hükmünün toplu iş sözleşmesinde tekrarlanması	651
b. Kanunlarda yer alan bir hakkın toplu iş sözleşmesinde artırılması.....	652
c. Toplu iş sözleşmesinde, kanunlarda yer almayan bir hakkın getirilmesi	653
d. Toplu iş sözleşmesi sona erdikten sonraki talepler	654
§30. TOPLU GÖRÜŞMEDE ANLAŞMA SAĞLANAMAMASI HALİNDE ARABULUCULUK	655
I. OLAĞAN ARABULUCULUK.....	655
1. Tayin halleri	656

a. İlk toplantıya gelmeme veya görüşmeye başlamama .	656
b. Toplantıya devam etmeme	656
c. Toplu görüşme süresi içerisinde tarafların anlaşamadıklarını tespit etmesi.....	656
d. Toplu görüşme süresinin dolması	657
2. Durumun görevli makama bildirilmesi ve arabulucu tayini.....	657
3. Arabulucunun görev süresi	658
4. Arabulucunun anlaşma sağlaması	658
5. Arabulucunun anlaşma sağlayamaması.....	658
II. OLAĞANÜSTÜ (İSTİSNAİ) ARABULUCULUK.....	659
1. Erteleme halinde olağanüstü arabuluculuk	659
2. Kanuni bir grev kararı alınması halinde olağanüstü arabuluculuk.....	659
III. ARABULUCULUK SİSTEMİ.....	660
1. Seçici kurul.....	660
2. Arabulucunun tanımı ve nitelikleri	661
IV. ARABULUCULARIN SEÇİMİ VE İLANI.....	661
V. ARABULUCULARIN GÖREVLENDİRİLMESİ VE ÇALIŞMA ESASLARI.....	662
VI. ARABULUCULARIN GÖREVLENDİRİLEMEYECEĞİ UYUŞMAZLIKLAR.....	663

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞ MÜCADELESİ HUKUKU

§31. İŞ UYUŞMAZLIĞININ TÜRLERİ	665
I. BİREYSEL İŞ UYUŞMAZLIĞI-TOPLU İŞ UYUŞMAZLIĞI	665
II. HAK UYUŞMAZLIĞI-MENFAAT UYUŞMAZLIĞI.....	665

§ 32. TOPLU İŞ UYUŞMAZLIĞININ GREV VE LOKAVT YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ	667
I. GREV VE LOKAVTIN ANAYASAL TEMELİ	667
II. GREV KAVRAMI VE UNSURLARI.....	668
1. Grev kavramı	668
2. Grevin unsurları.....	668
a. İşçilerin işi bırakması	668
b. Çalışılması gereken bir işin bırakılması.....	669
c. İş bırakmanın topluca çalışmamak suretiyle faaliyeti durdurmak veya aksatmak amacı taşıması	669
d. Topluca çalışmamanın işçilerin aralarında anlaşmaları veya bir kuruluşun kararına uymaları suretiyle olması	670
e. İş bırakmanın süresi	671
3. Grev sayılmayan iş bırakma halleri	671
a. İşçinin ücretinin ödenmemesi nedeniyle çalışmaması.....	671
b. İşçinin iş sağlığı ve güvenliği bakımından ciddi ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması nedeniyle çalışmaması.....	672
c. İş sağlığı ve güvenliği bakımından idari tasarrufla işin durdurulması.....	673
4. Yasal grevin unsurları.....	673
a. Toplu iş sözleşmesi yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması	673
b. Yasal usulün yerine getirilmesi.....	676
aa. Kararın alınması ve ilanı.....	677
bb. Uygulama tarihinin işverene ve görevli makama bildirilmesi ve ilanı.....	678
cc. Uygulama tarihinin sonradan değiştirilmesi.....	680
c. Karar ve uygulama sürelerine uyulmamasının yaptırımı	680

d. Grev kararının kapsamı	681
III. LOKAVT KAVRAMI.....	681
1. Lokavtın tanımı.....	681
2. Lokavtın unsurları	682
a. İşçilerin işten geçici olarak ve topluca uzaklaştırılması.....	682
b. Uzaklaştırmanın faaliyeti tamamen durduracak şekilde olması	682
c. İşveren kararı	683
3. Yasal lokavtın unsurları.....	683
a. Toplu iş sözleşmesi yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması	683
b. Yasal usulün yerine getirilmesi.....	683
aa. Kararın alınması ve ilanı.....	684
bb. Uygulama tarihinin bildirilmesi ve ilanı.....	685
4. Lokavt kararının işyeri itibariyle kapsamı	685
a. Grup toplu iş sözleşmesine ilişkin iptal edilen md. 60/6 hükmü.....	685
b. Grev uygulanamayan bir işyerinde lokavt uygulama imkanı veren hüküm.....	687
5. Günümüzde lokavtın iş mücadelesi aracı olma niteliği üzerine	689
IV. GEÇİCİ VEYA SÜREKLİ GREV VE LOKAVT YASAKLARININ BULUNMAMASI.....	690
1. Sürekli grev (ve lokavt) yasakları.....	690
a. Sürekli yasağa tabi yerler ve işler.....	690
b. Sürekli yasağa tabi kişiler.....	694
2. Belirli hallere ilişkin geçici yasaklar.....	695
a. Geçici doğa olaylarının ortaya çıkması	695
b. Ulaştırma araçlarında.....	695
3. Grev ve lokavtın Cumhurbaşkanı kararıyla ertelenmesi ..	695
a. Ertelemenin koşulları.....	699

b. Ertelemenin hükümleri	706
V. GREVİN GREV OYLAMASIYLA ENGELLENMESİ	708
1. Oylama talebi	708
2. Oylama yapılması yeter sayısı	709
3. Oylamanın yapılması ve sonuçları	710
4. Grev oylaması sonucuna itiraz	712
5. Oylamanın sonucundan sonraki süreç	714
a. Oylamada grevin yapılmaması sonucunun çıkması ...	714
b. Oylamada grevin yapılması sonucunun çıkması	715
VI. GREV (VE LOKAVT) HALİNDE MÜLKİ AMİRİN YETKİLERİ	719
§33. İŞ MÜCADELESİ YASAKLARINDA UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ	721
I. GENEL OLARAK	721
II. UYUŞMAZLIĞIN YÜKSEK HAKEM KURULU TARAFINDAN ÇÖZÜLECEĞİ HALLER	721
1. İş mücadelesinin yasak olduğu hallerde	721
2. İş mücadelesinin ertelendiği hallerde	722
3. Grev oylaması halinde	722
III. YÜKSEK HAKEM KURULUNA BAŞVURU SÜRESİNİN KISALIĞI	723
IV. UYUŞMAZLIK YÜKSEK HAKEM KURULU'NA İNTİKAL ETTİKTEN SONRA TARAFLARIN YETKİSİ ..	723
V. İŞLETMEYE DAHİL İŞYERLERİNİN BAZILARINDA İŞ MÜCADELESİ YASAĞI OLMASI HALİNDE UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ	724
VI. YÜKSEK HAKEM KURULU'NUN YAPISI, ÇALIŞMASI VE KARARLARININ NİTELİĞİ	726
1. Yapısı	726
2. Kurulun oluşumu	727
3. Yönetimi	728
4. Kurulun çalışması	728

5. Yüksek Hakem Kurulu kararlarının kesin olmasının anlamı.....	729
§ 34. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİ	
BAKIMINDAN HÜKÜMLERİ	732
I. İŞ SÖZLEŞMESİNİN ASKIYA ALINMASI.....	732
II. ASKI HALİNİN BAŞLAMASI VE SONA ERMESİ.....	733
III. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİ	
TARAFLARININ BORÇLARINA ETKİSİ.....	734
1. Yasal grev ve lokavt sırasında askıda kalan borçlar.....	734
a. İşçinin işgörmeye borcu	734
b. İşverenin ücret ödeme borcu.....	735
aa. Grev ve lokavt anına kadar işlemiş ücretler bakımından	735
bb. Grev ve lokavt süresi için ücret ödenmesi bakımından	735
aaa. Asıl ücret ve ücret ekleri bakımından	735
bbb. Hafta tatili ücreti ödenmesi bakımından	737
ccc. Ulusal bayram ve genel tatil günü ücreti bakımından.....	737
ddd. İşverenin aidat kesme ve gönderme yükümlülüğü	738
2. Yasal grev ve lokavt sırasında askıda kalmayan borçlar	739
IV. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİNİ	
FESİH HAKKINA ETKİSİ	740
1. İş sözleşmesinin haklı/geçerli nedenle feshine etkisi.....	740
a. Yasal grev ve lokavtın haklı/geçerli neden oluşturmaması.....	740
b. Feshi ihbar sürelerine etkisi.....	742
aa. Grev ve lokavt sırasında feshi ihbarda bulunulması	742
bb. İşlemeye başlayan feshi ihbar süresinin grev ve lokavt nedeniyle durması.....	744
c. İş sözleşmesinin grev nedeniyle feshedilmesi	744

V.	GREVE KATILMAKTAN VAZGEÇİRMEME YÖNELİK İŞLEMLER.....	745
VI.	YASAL GREV VE LOKAVTTA GEÇEN SÜRENİN ETKİSİ	747
1.	Yıllık ücretli izin hakkının doğumu ve miktarına etkisi	747
2.	Belirli süreli iş sözleşmesine etkisi.....	748
3.	Deneme süresine etkisi.....	749
4.	Kıdem ve ihbar tazminatı ile iş güvencesine esas hizmet süresine etkisi.....	749
5.	Diğer kıdeme bağlı haklara etkisi	750
§ 35.	YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ GÖRME BORCUNU GEÇİCİ OLARAK ORTADAN KALDIRAN HALLERLE BİRLEŞMESİ.....	751
I.	GENEL OLARAK.....	751
II.	YASAL GREV VE LOKAVT SIRASINDA YILLIK ÜCRETİLİ İZNİN KULLANILMASI.....	752
1.	Yıllık izin kullanılırken grev ve lokavt başlaması	752
a.	Grev başlaması	752
b.	Lokavt başlaması.....	754
2.	Yıllık iznin grev ve lokavt başladıktan sonra kullanılması	755
III.	GREV VE LOKAVTIN İSTİRAHAT SÜRESİNE RASTLAMASI.....	756
1.	Grevin işçi istirahatli iken başlaması.....	756
2.	İşçinin grev sırasında hastalanması	759
3.	Lokavtın işçi istirahatli iken başlaması	759
§ 36.	YASAL GREV VE LOKAVTIN KONUT HAKKINA ETKİSİ .	760
I.	GENEL OLARAK.....	760
II.	6356 md. 69 KAPSAMINDA KONUT KAVRAMI	760
III.	KONUTTAN YARARLANMANIN KOŞULLARI.....	761
1.	Konutun iş sözleşmesine bağlı olarak sağlanmış olması ...	761
2.	İş sözleşmesinin yasal grev ve lokavt nedeniyle askıda olması.....	762

IV. KONUTTAN YARARLANMANIN HÜKÜMLERİ.....	762
1. Yararlanmanın süresi.....	762
2. İşçinin konut masraflarını ödeme yükümü	762
3. İşverenin konuttan yararlanmayı engellememe yükümü .	763

§ 37. YASAL GREV VE LOKAVT SIRASINDA KORUMA

İŞLERİNİN YERİNE GETİRİLMESİ.....	764
I. GENEL OLARAK.....	764
II. İŞ MÜCADELESİNİN NİTELİĞİ VE KORUMA İŞLERİYLE İLİŞKİSİ.....	764
III. KORUMA İŞLERİNİN KAPSAMI.....	765
IV. KORUMA İŞLERİNİN SÜREYE BAĞLI (ARALI) OLAMAMASI.....	768
V. KORUMA İŞLERİNDE ÇALIŞTIRILACAK İŞÇİLERİN TESPİTİ	769
1. İşçi kadrosunun tespiti	769
a. İşverenin tespit yetkisi	770
b. Tespite itiraz	770
aa. İtirazın süresi	770
bb. İtirazın konusu.....	770
cc. İtirazda görevli ve yetkili mahkeme	771
dd. Davanın görülmesi	771
c. Tespitin birlikte yapılabilmesi.....	772
d. Görevli makamın tespit yetkisi	772
aa. Görevli makamın tespitini gerektiren haller	772
bb. Görevli makamın tespitine itiraz	774
e. Tespit zamanının isabetsizliği	775
2. İşçilerin ismen belirlenmesi.....	776
VI. KORUMA İŞLERİNDE ÇALIŞMANIN HÜKÜMLERİ	777
1. Koruma işleri yükümünün iki taraflı olması	777
2. Çalışma ve çalıştırma yükümüne aykırı davranışın yaptırımı	777

a. Hukuki yaptırım.....	777
b. İşverenin yeni işçi alma olanağı.....	777
c. Cezai yaptırım	778
3. Koruma işlerinde çalışan işçilerin toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmesi	779
§ 38. YASAL GREV VE LOKAVTIN SENDİKANIN YETKİ VE SORUMLULUKLARI BAKIMINDAN SONUÇLARI	780
I. ZARARDAN SORUMLULUK.....	780
1. Sendikanın sorumluluğu.....	780
2. Sendikanın kendi kusuru ile verdiği zarardan sorumluluğu	780
3. İlgili kişilerin şahsi sorumluluğu.....	781
4. Zararın kapsamı	781
II. TARAF İŞÇİ SENDİKASININ GREV GÖZCÜSÜ TAYİN ETMESİ.....	782
III. TARAF İŞVEREN SENDİKASININ LOKAVT GÖZCÜSÜ TAYİN ETMESİ.....	784
§ 39. YASAL GREV VE LOKAVTIN SENDİKA İLE ÜYESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ BAKIMINDAN SONUÇLARI	785
I. GENEL OLARAK.....	785
II. ÜYENİN SENDİKA KARARLARINA UYMA YÜKÜMÜ .	785
III. GREV VE LOKAVT SIRASINDA ÜYELERE YARDIM YAPILMASI.....	786
1. Grev ve lokavt fonları ile yardımda bulunabilme olanağı.	786
2. Yardımın organizasyonu.....	787
3. Yardımın tüzükte düzenlenmesi zorunluluğu.....	788
4. Grev ve lokavt ödeneği ve verilmesinde uyulması gereken kurallar.....	789
§ 40. YASAL GREVİN GREVE KATILMAYAN İŞÇİLERE İLİŞKİN SONUÇLARI.....	791
I. GENEL OLARAK.....	791

II. İŞVERENİN GREVE KATILMAYAN İŞÇİLERİ ÇALIŞTIRMAMA HAKKI	791
1. Çalıştırmama hakkının kapsamı	791
2. Çalıştırmama hakkının hükümleri	792
III. GREVE KATILMAYAN İŞÇİLERİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANAMAMASI	794
§41. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİ TARAFLARININ ÇALIŞMA VE ÇALIŞTIRMA SERBESTİSİNE İLİŞKİN SONUÇLARI	795
I. GENEL OLARAK	795
II. İŞVERENİN İŞ SÖZLEŞMESİ ASKIDA KALAN İŞÇİLERİN YERİNE BAŞKA İŞÇİ ÇALIŞTIRMAMA YÜKÜMÜ	796
1. Yükümlülüğün uygulanması	796
a. Süresi	796
b. Kapsamı	797
2. Yeni işçi alma yasağının istisnası	801
3. Yükümlülüğe aykırılığın yaptırımı	802
a. Aykırılığın tespiti	802
b. Yaptırım	802
III. İŞ SÖZLEŞMESİ ASKIDA KALAN İŞÇİLERİN BAŞKA İŞVEREN YANINDA ÇALIŞMAMA YÜKÜMÜ	804
1. Yükümlülüğün kapsamı	804
a. Genel kural	804
b. İstisna: Kısmi çalışma ve mevsimlik işler	805
2. Yaptırımı	805
IV. ÇALIŞAN İŞÇİLERİN ÜRETTİĞİ ÜRÜNLERİN DIŞARI ÇIKARILMASI	806
§42. YASAL GREV VE LOKAVTIN SOSYAL SİGORTALARA İLİŞKİN SONUÇLARI	809
I. GENEL OLARAK	809

II.	YASAL İŞ MÜCADELESİ VE SOSYAL SİGORTA İLİŞKİSİ.....	809
1.	Sosyal sigorta ilişkisinin devamı.....	809
2.	Sigortalılık niteliği ve sigortalılık süresi bakımından etkisi.....	809
3.	Bildirim ve prim ödeme yükümlülükleri bakımından etkisi.....	810
III.	YASAL GREV/LOKAVTTA GEÇEN SÜRELERİN BORÇLANILMASI.....	811
§43.	YASA DIŞI GREV VE SONUÇLARI.....	813
I.	YASA DIŞI GREV KAVRAMI.....	813
II.	TOPLU EYLEM HAKKI ÜZERİNE.....	814
1.	Önkoşul: Ortada toplu eylem olarak nitelendirilebilecek bir eylemin varlığı.....	814
2.	Son yıllardaki gelişmeler ve yargı kararları.....	815
a.	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin toplu eylem hakkına ilişkin kararları	815
b.	Yargıtay'ın yaklaşımı	819
c.	Anayasa Mahkemesi'nin yaklaşımı.....	828
3.	Kişisel görüşümüz	848
4.	Yargı kararlarının belirginleşmesi	858
III.	YASA DIŞI GREVİN HUKUKİ SONUÇLARI.....	860
1.	İş sözleşmesini derhal fesih hakkı.....	860
a.	Koşulları	860
aa.	Yasa dışı grevin uygulanmaya başlamış olması	860
bb.	İşçinin yasa dışı grevle ilgisinin bulunması.....	860
cc.	İşçinin kusurlu olması.....	861
dd.	İspat yükü.....	861
aaa.	Grevin yasa dışı olduğunun ve işçinin grevle ilgili bulunduğunun ispatı.....	861
bbb.	İşçinin kusurlu olduğunun ispatı.....	861
b.	Yasa dışı grev nedeniyle feshin niteliği ve hükümleri	863

aa. Feshin hukuki niteliği.....	863
bb. Yasa dışı grev nedeniyle fesihte hak düşümü süresi.....	864
2. Yasa dışı grevde geçen süre için işçinin ücrete hak kazanamaması	864
3. Yasa dışı greve katılan işçilerin yerine başka işçi çalıştırma olanağı.....	865
4. Yasa dışı greve katılan işçilerin konuttan yararlanma durumu	865
5. Yasa dışı greve katılmayan işçilerin durumu	866
6. İşverenin yasa dışı grev nedeniyle uğradığı zararları talep etme hakkı.....	866
a. Zarar talebinin temeli	866
b. Zarardan sorumlu olanlar	867
aa. İşçi kuruluşunun sorumluluğu.....	867
bb. Greve katılan işçilerin sorumluluğu.....	869
c. Zararın kapsamı	869
d. İşverenin müterafık kusuru nedeniyle tazminattan indirim yapılması	871
e. İspat yükü	873
7. İşçi sendikasının üyesine karşı sorumluluğu.....	874
IV. YASA DIŞI GREVİN CEZAI SONUÇLARI	875
§44. YASA DIŞI LOKAVT VE SONUÇLARI.....	876
I. YASA DIŞI LOKAVT KAVRAMI.....	876
II. YASA DIŞI LOKAVTIN HUKUKİ SONUÇLARI	876
1. İş sözleşmesi bakımından sonuçları.....	876
a. İş sözleşmesinin ihlali	876
b. İhlalin doğurduğu hukuki sonuçlar.....	877
aa. İşçinin yasa dışı lokavt süresine ilişkin ücretini talep hakkı	877
bb. Diğer zararlarını talep hakkı	878
cc. İş sözleşmesini haklı nedenle fesih hakkı.....	878

2. Yasa dışı lokavt halinde taraf işveren sendikasının sorumluluğu	879
3. İşveren tarafının işçi sendikası karşısındaki sorumluluğu	879
III. YASA DIŞI LOKAVTIN CEZAİ SONUÇLARI	881
§45. GREV VE LOKAVTIN YASA DIŞI OLUP OLMADIĞININ TESPİTİ DAVASI.....	882
I. TESPİT DAVASININ KONUSU	882
II. TESPİT DAVASININ TARAFLARI.....	882
III. DAVANIN AÇILABİLECEĞİ SÜRE	883
1. Davanın grev ve lokavt kararı verildikten sonra veya uygulanırken açılabilmesi	883
2. Grev ve lokavtın sona ermesinin davanın devamına engel olmaması.....	885
a. Grev ve lokavtın karar aşamasında kalmış olması.....	886
b. Grev ve lokavtın uygulamaya konulması	886
IV. DAVANIN GÖRÜLMESİ VE TESPİT KARARI	887
1. Görevli ve yetkili mahkeme.....	887
2. Mahkemece tedbir kararı verilebilmesi.....	887
3. Tespit hükmünün verilmesi.....	888
a. Tespit hükmünün davanın açıldığı tarihteki duruma ilişkin olması	888
b. Tespit hükmünün etkisi.....	888
aa. Tespit hükmünün tarafların üyelerini bağlayıcı niteliği	889
bb. Tespit hükmünün ceza davasında kesin delil oluşturmaması	889
§46. GREV VE LOKAVTIN SONA ERMESİ.....	891
I. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İMZALANMASI.....	891
II. GREVİ UYGULAYAN SENDİKANIN ORTADAN KALKMASI.....	891
III. ERTELEME KARARI VERİLMESİ	891

IV. GREV VE LOKAVTIN TARAFLARIN KARARIYLA SONA ERMESİ.....	892
V. İŞÇİ SENDİKASININ ÜYE KAYBI NEDENİYLE GREVİN SONA ERDİRİLMESİ.....	893
1. Koşulları	893
2. Grevin üye kaybı nedeniyle kaldırılmasının yetki belgesine etkisi	895
VI. GREVİN, GREV OYLAMASI NEDENİYLE SONA ERMESİ	901
VII. GREVİN BİLDİRİLEN GÜNDE BAŞLAMAMASI	901
VIII. GREV VE LOKAVTIN KÖTÜYE KULLANMA NEDENİYLE DURDURULMASI.....	904
1. Genel olarak.....	904
2. Durdurmanın koşulları.....	905
a. Yasal iş mücadelesinin iyiniyet kurallarına aykırı uygulanması.....	905
b. Durdurmayı talep yetkisi ve kullanılması	907
IX. KATILAN OLMAMASI VEYA KALMAMASI GREVİ SONA ERDİRİR Mİ?	911
KAYNAKÇA.....	915